

Dekadentlikule MAITSELE

Kunstnik **Darja Popolitova** keeleks on ehted.
"Luksuslik art brut dekadentlikule maitsele," selgitab
tekst tema Instagrami kontol.

TEKST KAARIN KIVIRÄHK FOTOD DARJA POPOLITOVA, KERTIN VASSER JA ERAKOGU



Sõrmus
"SAVE AS..."
seeriast, 2020.
Materjaliks
3D printitud hõbe.



JELFIE (ehe ehk jewellery + selfie)
"DRAAMA #2" prossiga, mis valmistatud
meres stabiliseerunud puidust ja terasest.

Darja ehted on tõepoolest luksuslikud, lõpmatult trendikad ja võimaldavad ootamatuid ning humoorikaid katsetusi. Läinud talvel pärjas Kultuurkapital tema tegemisi aastapreemiaga, suvel esineb ehtekunsti doktoritasemel tudeeriv Darja mitmel näitusel. Oma esimese väljapaneku korraldas Darja teismelisena koos loominguliste sõpradega kodulinnas Sillamäel pommivarjendis. Nüüd jõuavad tema ehted muuseumidesse ja galeriidesse üle maailma.

Sa leiad ehete jaoks tihti inspiratsiooni interneti- ja igapäevakultuurist, näiteks oled teinud spetsiaalsed "küüned" telefonis scrollimiseks. Kasutad palju ka 3D-printimist. Nii et tundud õige inimene kellelt küsida: millised on tulevikusuunad ehtemaailmas?

Igal aastal peetakse Münchenis rahvusvahelist ehtenädalat, kui terve linn muutub ehtekunstinäituseks. Vaatasin just sellega kaasnevat tänavust väljaannet ja esimene oluline teema on kindlasti internet. Kuidas ehtekunstnikud internetti ära kasutavad ja kas digitaalne formaat muutub ehtekunsti praktikas eraldi sõnumiks? Teine oluline teema on kultuuriline



"ANTI-KLIKKAMISE OKAS", pross
aastast 2019. Materjalideks 3D
printitud ja kroomitud tärklis,
hõbe, teemant frees, räniplaat.



"KÕRVARÕNGAD KLIKKIDE AJALOO KUSTUTAMISEKS", 2019. Materjaliks 3D printitud ja kroomitud tärkliis ning hõbe.



"PINTSEL DIGITAALSEKS DETOKSIKS". Kaelaehet aastast 2019, materjalid 3D printitud ja kroomitud tärkliis, tekstiil, hõbe, kosmeetiline pintsel. Arnheimi muuseumi kollektsioonist

Ekraanitõmmis videotööst "ITOUCH STORE", 2019.

omastamine – kuidas kasutada ehtedisainis elemente, mis pärinevad eri kultuuridelt ja rahvustelt?

Kas sul on lemmikmaterjale või -stiile? Nii disainerina kui ka ise ehteid kandes.

See sõltub alati projekti ideest. Tavaliselt on materjalidel oma keemiline, füüsiline ja ka sümbolne tähendus. Pigem lähtun sellest, et materjal toetaks minu sõnumit. Praegu näiteks teen videosid, kus näitan ehet, mis oleks liikumises, kokkupuutes kehaga. Nii on mulle muutunud väga oluliseks materjali liikuvus ja selle kokkupuutumine nahaga. Augustis avatava näituse jaoks töötan hõbedaga, mis on üsna traditsiooniline materjal. Mõtlen palju sellele, kuidas internetis levivad pildid moodustavad meie arusaama ehetest. Pilt on nagu instruksioon, mille põhjal moodustub meie peas kujutis, fantaasia heast ehest. Näen, kuidas tarbija eelistab hoolitsetud minimalistlikku disaini. DIY-esteetikad või viimistlemata asjad ei ole kunagi nii populaarsed. Sõnu nagu "skandinaavialik" ja "minimalistlik" kasutatakse positiivsete väärtuste tähistajatena palju ka meedias ja ilmselt sealt tulebki arvamus, et väärtuslikud on vaid selliste omadustele vastavad ehted.

Kas sinu jaoks on oluline, et su ehteid kantakse? Või töötad rohkem näituste jaoks?

See, mis toimub pärast ehte valmimist, on mulle tegelikult väga oluline. Mis saab ehest, kui keegi hakkab seda kandma ja kogema. On juhtunud, et sõidan näiteks bussis ja vaatan, et vau,

keegi kannab minu ehteid! Samas, laenates Hollandi ehtekunstniku Ruudt Petersi sõnu – ehe on kantav juba siis, kui seda saab kanda kas või ühe minuti. Näituste jaoks luues on emotsionaalne panus palju suurem kui disainobjekte tehes, aga vajalikud on mulle mõlemad. Mu lemmikaeg on see, kui tulen ateljeesse ja nokitsen tundide viisi midagi, kuulates taustaks audioraamatuid.

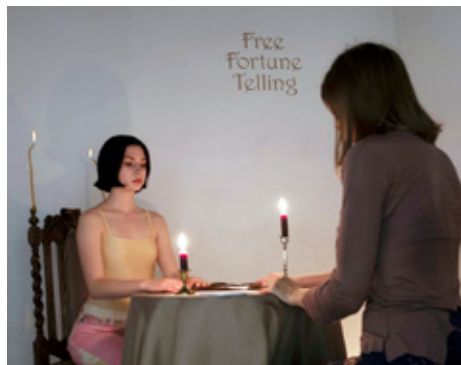
Ütlesid kunagi ühes intervjuus, et proovid kasutada ka odavamaid materjale, et ehted ei oleks liiga eksklusiivsed, et ka su sõbrad saaks neid endale lubada. Kas arvad endiselt nii?

See mõtteviis on väga loomulik. Tarbekunsti- ja disainimuseum on ka hakanud nüüd koguma disaineritelt seeriaeheteid, enne koguti ainult üksikeksemplare. Eestis on toimunud seeriaehete tootmises oluline muutus, sest viimase kaheksa

aasta jooksul on tekkinud juurde väga palju Eesti disaini poode. Seepärast teevad mitmed disainerid nüüd väiksemaid seeriaid. Kuid kui soovid rahvale demokraatliku hinnaga ehteid pakkuda, peab olema teistsugune kommunikatsioon ja müügistrateegiad. Tuleks teha rohkem reklaami. Kunst on teistsugune.

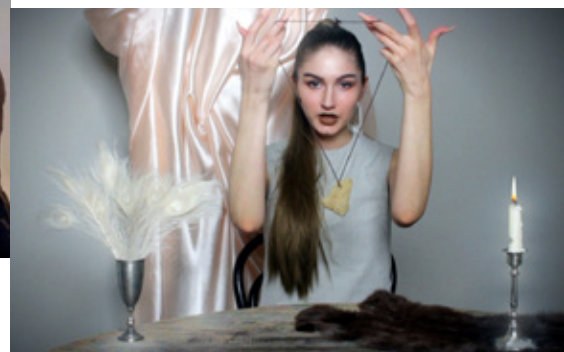
Kui raske on ehtemaailmas läbi lüüa? Või mida see üldse tähendab?

Sõbranna rääkis, et EKA ehtekunsti osakonna sisseastumiskatsetel küsiti temalt, mida ta õpingutelt ootab. Ta vastas, et tahaks rikkaks saada. Ja komisjon muidugi naeris selle peale! Selles on natuke tõtt – kunstiturg ei ole meil Eestis suur. Kunstikogujate põlvkonna kasvatamine võtab aega. Kui sinust kunstnikuna aru ei saada, peab seda lihtsalt veel sada korda tegema, kuni sind uskuma hakatakse. Seega ma usun, et läbilöömiseks tuleb lihtsalt teha, teha ja teha. Minu jaoks teist retsepti pole.



Näituse "MAAGILINE LEVIALA" happening, kus kunstnik kehastus nõia ja ennustas publikule tulevikku.

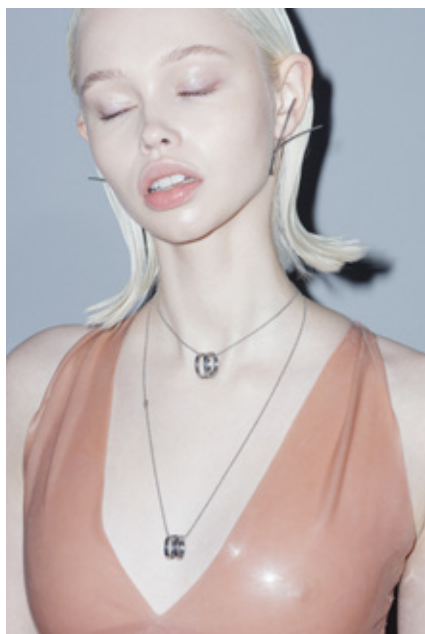
Ekraanitõmmis videotööst "KUIDAS SAADA ÜKSINDUSEST LAHTI" Video efektid Ando Naulainen Helikujundus Andres Nõlvak Autor Darja Popolitova



Sinu viimane näitus “Maagiline levi-ala”, mille eest said ka Kultuurkapitali preemia, on tugeva ühiskondliku sõnumiga. Teemaks nii inimeste üksildus kui ka probleemid ksenofoobia ja homofobia. Samas pakud ka viise, kuidas neid probleeme lahendada.

Millest tuli idee teha poliitiline näitus?

Kui rääkida konkreetsest eelmisest näitusest, siis mäletan, et istusin Pärnu maantee Reval Café kohvikus. Oli lämbe kevad, õhku vähe. Tavaliselt alustan nii, et kirjeldan oma teoseid sõnadega, ja siis mõtlesingi ehte liikide peale, ja kuskilt tuli mu mõtetesse sõlg. Mõtlesin, et mida sellega teha saab. Ja äkki klappis mu peas kõik kokku. Ehtemõtlemine pani mind ühiskondlikke teemasid puudutama. Ma ei arva, et kunst peab alati poliitiline olema, aga kui sul on midagi öelda ja sul on kunstnikuks olemise privileeg, siis miks mitte seda kasutada.



KLIV ehteseeria Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuseumi kollektsioonis
Fotod Kertin Vasser, stilist Mari-Ly Kapp



Mainitud sõlega torkab su näituse tegelane nõid Seraphita endale sõrme, et saadud verrega end justkui “eestlaseks muuta”. Kui oluline rahvus üldse tänapäeva globaliseerunud internetiajastul on? Sa ise esined ju näitustel üle maailma.

Ilmselt kõigil, kes siin geograafilises paigas elavad, on ühised mõjud. Sealhulgas ka need, mis pärit globaalsest maailmast. Olen teadlik, et ma ei tule kuskilt vaakumist. Mind mõjutab see, mida loen, kellega suhtlen – kõik see moodustab identiteedi. Samas on mingid kohalikud aspektid ikkagi olulised. Näiteks see, et olen Ida-Virumaalt pärit. Ma ei tundnud ühtegi eestlast kuni 18-aastaseks saamiseni. On grupp inimesi, kes on seda kogenud, ja grupp, kes ei ole seda kogenud. Nii on see ka osa identiteedist.

Palun räägi oma uuest tööst, mida näeb suvel näitusel kaevandusmuuseumis.

Nõid Seraphita tuleb tagasi, aga sel korral kasutab ta põlevkivist tehtud ehet selleks, et saada ühendust Ida-Virumaa vaimuga. Selle rituaali kaudu saame teada, mis on piirkonna tulevik ja kuidas see kõlama hakkab. Ma loon eestivene hübriidkõne, kus on venekeelsed sõnad, mida kasutavad eestlased, ja eestikeelsed väljendid, mida kasutavad eestivenelased. Loon sellise keelelise monstrumi, millel on siili keha ja öökulli pea. Selle kaudu soovin tähistada kultuurilist mitmekesisust ja anda ruumi üksteise mõistmiseks.

Üheks allikaks selle töö loomisel oli ka Ženja Fokin?

Ženja Fokini loomingulisest keelekasutusest on kirjutatud Tartu Ülikoolis lausa magistr töö. Ta kasutab sõnu prantsuse keelest, soome keelest, vene keelest, eesti keelest. Näiteks: “Voilà! Oh la-la! Ütle neile retuusidele tšau-pakaa!” See on niivõrd elav ja rõõmsameelne kõne. Paljud aga aktsente ei hinda, näiteks kardetakse, et kui eestlased käivad vene koolis, võivad nad aktsendiga rääkima hakata. Mina soovin oma töös eri aktsente ja keelekasutusi just positiivsena näidata. **✎**

Darja Popolitova töid näeb Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuseumis ning Arnhemis muuseumis, samuti galeriides Door ja Marzee Hollandis ning Beyond Taanis. Grupinäitus “Kohanemine kahanemisega” on Kohtla-Nõmme kaevandusmuuseumis avatud 19. septembrini. Darja isikunäitus Hobusepea galeriis on avatud 4.-30. augustini.